

ՈՒՂՂԱՑՈՅՑ
ՍԽԱԼԱՑՈՒՅԻ

ԳՐԵՑ

ՏՊԱԳՐԻԶ

ՄԱՐՈՒԳԷ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ

ՏՊԱԳՐ. Յ. Գ. ԹՕԶԼԵԱՆՑ

— 1872 —

RA-1872
2087

529.3 - QRA-187

DN → 12087

043 - 1916-1-1-8

ՄԱՅՈՅՑ

BRUNNEN, 1910

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Օրացոյցը ինքնին փոքր տետրակ
մի է . բայց պարունակութեանը մա-
սին շատ կարևոր ըլլալը արդէն մեր
Ազգը ճանչցած ըլլալուն՝ անոր կա-
րևորութիւնը ցըրնելու դիտաւորու-
թիւն չունիմք . միայն թէ երկու
տարուան Միալացոյցները որն որ
մաքրակրօն Տ . Երեմիա քահանայն
հանեց , արդեօք կ'արժէ՞ անոր հա-
մար ժամանակ վատնել , կամ ծախք
ընել , և կամ այն սխալները որ դրեր
է Միալացոյցին մէջ՝ ամենքն ալ իրօք
սխալ՝ են, կամ թէ նոյն իսկ Տէր Երե-
միա հօր գրած Օրացոյցներուն մէջ
բնաւ սխալ չկա՞յ . միայն ասոնքքննե-
լու դիտաւորութեամբ է որ Ազգա-
ցոյցս հանեցինք :

Արդէն յայտնի է որ բաւական տա-
րիներ Օրացոյց գրողը միայն յիշեալ
մաքրակրօն Տ . հայրն էր . բայց ազ-
գին մէջ իրմէ զատ օրացոյց գրել գիտ-

ցող ջրլլալուն համար չէր այս • այն
 ծանր աշխատութիւնն որ սխալելու
 դիւրութիւններ ունի, զանազան ազ-
 գայ տօները և օրերը գրելով, որ
 բաւական ծանր դրաղում մ'է իսաւա-
 բումները և լուսնի ու արեգական ի-
 րարու հետ ունեցած յարաբերութիւն-
 ները գտնելու մասին • այս աշխա-
 տութիւնը գիտնալով ամէն անոնք որ
 օրացոյց կրնան շինել՝ չէին շինել կամ
 իրենք անկէ օգուտ մը տեսնելու յոյս
 չունենալնուն կամ ստակով իրենց աշ-
 խատութիւնը կըրնալ թեթեւցնել-
 նուն : Այս կերպով օրացոյց շինելը
 յիշեալ տէր Հօր մնաց :

Երբ տեսաւ տէր Հայրը որ իրմէ
 զատ օրացոյց գրող չկայ, կտրծեց
 թէ՛ գրելը գիտցող չկայ • բայց այս
 կարծիքը անհիմն ըլլալը փորձով տե-
 սաւ սա քանի մը տարուանս մէջ •
 վասն զի երբ օրացոյց տպող տպա-
 գրիչներուն վրայ ծանր բեռ դնել
 ուղեց կամ անոնց շահուն աչք դար-

կաւ , այն ժամանակ անոնք ալ պար-
տաւորեցան օրացոյց գրող ուրիշներ
գտնել . որով ցուցըցին թէ միայն
Տէր Երեմիան չէ Օրացոյց ղինել
գիտցողը :

ՕՐԱՑՈՅՑԻՆ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Օրացոյցը որ ամսաթուով օրերը
կարգաւ կը շարէ • իւր պարունակու-
թեանը մէջ զանազան բաներ կան •
եթէ միայն Հայոց համար ըլլայ ,
բան մը ըսել չի կրնար ըլլալ • քանի
որ Տօնացոյցը ունիմք , վասն զի տար-
ւոյն ամեն օրուան եկեղեցւոյ տօ-
նախմբութիւնը և աւուր ձայնը հոն
նշանակուած կը գտնեմք , և անկէ
բնաւ զատուիլ չի կրնար ըլլալ : Տօ-
նացոյցին կարգադրութեանը շնայե-
լով սրբոց տօնախմբութիւնը ուրիշ
կարգով դնելը Օրացոյց և Տօնացոյց
գործածողները շուարեցընելէն զատ
Օրացոյց գործածողները խաբել ալ
կայ • ըսածնիս օրինակով մը բացատ-
րենք • մարդ մը ձեռքի օրացոյցը
բանայ և տեսնէ որ սրբոյն Յովհան-
նու Սպեքերանին տօնախմբութիւ-
նը կայ նոյն օրուան համար • մար-
դը ելլէ եկեղեցի երթայ և տեսնէ

որ եկեղեցւոյ մէջ փոխանակ սուրբ
Յովհաննէս տօնելու, ամենայն սրբո
րոց տօնը կը կատարեն, կը շուարի
մասն զի եկեղեցւոյ կարգաւորու
թիւնը Տօնացոյցէն առնելով ժա
մասացները, չի գիտնալով որ Օ
րացոյցներուն մէկը նոր կարգադ
րութիւն ըրած է, Տօնացոյցին
այս շփոթութիւնը տեղի կուտայ ։
Եկեղեցւոյ միակերպութեանն ալ կը
դպչի այս բանս . ըսածնիս աղէկ
հասկըցընելու համար կըսեմք . երբ
մէկը Սամաթիոյ եկեղեցին երթայ
և լսէ որ առաքելոցի ժամանակ
Տաթևացի և Որոտնեցի կը յիշեն, ու
երբ Պէշիքթաշի եկեղեցին երթայ
ու այդ անուանները չի լսէ ի՞նչ ըմ
բռնում կունենայ միւսոյն դաւա
նութիւնը ունեցող երկու դատ դատ
թաղի մէջ եղած եկեղեցիներուն
մէջ ասանկ անմիութեան մը ։

Տօնացոյցը ամեն օրուան սրբոյ
տօնախմբութիւնը եկեղեցւոյ կառ

դադրութիւնը և աւուր ձայնը դնե-
 լով, և այն ալ ոչ թէ Օրացոյցի պէ-
 միայն մէկ տարուան մը համար,
 այլ ամեն տարուան համար, և ա-
 ւելի դժուարը մեր Զատիկը երբ ըլ-
 լալին է, փասն զի լուսնի աւագ լըր-
 մանը հետ կապ մը ունի ըստ Նի-
 կիոյ ժողովոյն. Տօնացոյցը այն ալ կը
 սորվեցնէ չէ թէ Աւագ լրումը երբ
 ըլլալը, այլ գտնուած տարուանդ
 Զատիկը որ ամսոյն քանիին ըլլալը
 ցուցնելովը, թէ և այս հաշւոյն մէջ
 սխալ կայ բայց այդ սխալը ազգովին
 ընդունուած ըլլալուն, այսօրսխալութե-
 նէ ելած ու ճշմարիտի կարգ անցած է :

Մեր ազգը զանազան տէրու-
 թեանց տակ ցրուած ըլլալուն, իր
 գտնուած երկրին սովորութեանցը
 յարմարելու ալ կօզնէ Օրացոյցը,
 որովհետեւ Հատինացեոց տօմարով
 փարվողներուն կը սորվեցնէ իրենց
 ամսոյն քանիին ըլլալը, և ժամերու ա-

դիւսակոյժը կօզնէ անոնց ժամադրու-
թեանցը :

Օրացոյց գրող մը սխալ չընելու
համար պարտաւորեալ է . գիտնալ ,
նախ՝ Տօնացոյց գործածել , երկրորդ՝
Հայոց , Լատինացւոց և Յունաց ժամա-
ացութիւնը . երրորդ՝ Հայոց , Յու-
նաց , Լատինացւոց , Տաճկաց և Հրէից
տօմարագիտութիւնը . չորրորդ՝ լուս-
նի քառորդները , արեգական մուտ-
քերը և խաւարումները գտնելու հա-
մար աստղաբաշխութեան մէկ ճիւ-
ղը : Բայց միայն ասոնք գիտնալով
ալ դարձեալ չի լըմնար , վասն զի
Օրացոյց թէ գրող հեղինակները և
թէ տպագրիչները ամեն մէկը իւր
խելքը հասածին չափ ժողովուրդին
գիտնալը կարեւոր տեսած բաները
կըցեր են . այսինքն՝ հեղինակ կամ
տպագրիչ մը Խաարմ և Խըորէլէզը
աւելցուցեր է . ուրիշ մը ամէն մէկ
թաղի եկեղեցիներուն տօները դը-
բեր է . մէկը եկեղեցւոյ նախատօ-

նակները և այսօր դապք ըստեղծ օ-
րերը դրեր է . միւսը քաղաքական
տօները աւելցուցեր է . անանկ որ
այսօր գրեթէ ամէն Օրացոյց տպող-
ները պարտաւորեալ են յիշեալ բոլոր
բաները Օրացոյցի մէջ ամփոփել . թէ
որ բան մը պակաս ձգելու ըլլան
ժողովուրդին կողմէն տրտունջ կը
լրտուի որպէս թէ այն ինչ Օրացոյ-
ցին մէջ պակաս կայ :

Այսքան խառնաշփոթ և դիտե-
լու շատ մը բաները ամէնքն ալ տար-
ւոյն ամէն մէկ օրուան վրայ զատ
զատ դիտելու է , մարդ մը որքան
որ հանդարտ խելքով առանց զբաղ-
ման շատ աղէկ դիտնալով գրէ ալ
նէ՝ ըստ որում մարդ սխալական հար-
կաւ մէկ փոքր սխալ մը կըլլայ . տը-
պագրական սխալէն զատ նոյն իսկ
Օրացոյցը գրողին գրիչէն ալ սխալ
կը փախչի , մինչև անգամ իւր երկու
տարուան հանած Սխալացոյցովը Հը-
ռովմայի Պապէն աւելի անսխալ ե-

բնցող Տ. Երեմիա Հայրն՝ իւր գրած
Օրացոյցներուն մէջ սխալած ըլլալէն
դատ, այնքան հզնած և տպեալ բո-
լոր Օրացոյցներուն յարգը կոտորելու
համար վերջին հիգը թափելով հա-
նած Սխալացոյցներուն մէջն անգամ
սխալ ըրած ըլլալը գործոյս ընթաց-
քովը պիտի ցըցընեմք :

ՍԽԱԼԱՑՈՅՑԻ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Օրացոյցը ձեռքերնիս առնելով կը
տեսնեմք որ նոյնը առաջին անգամ
մտածող և յօրինողը ժողովուրդին
օգտակար բան մը ըլլալը իրեն նը-
պատակ է առեր, և նոյն նպատա-
կաւ տպագրիչներն ալ հետզհետէ
մէկ մէկ բան աւելցուցեր են, մը-
տածող մը չէ եղեր որ այս յաւել-
ուածներով Օրացոյց գրելը որքան
դժուար բան կըլլայ, միայն իրենց
նպատակը տեղը երթալը, այսինքն՝

Ժողովրդեան կատարեալ պիտանի
բան մը ըլլալը նայեր են : Իսկ Սը-
խաւացոյցին հեղինակը իրեն նպատակ
ունի միայն ցուցունել որ իրմէ զատ
Օրացոյց գրել գիտցող չիկայ , բայց
այն ալ սխալ դրութեամբ , վասն
զի չէ կրցած ապացուցանել որ չի
գիտցածնին որ մասն է . այսինքն
ազգաց տօնախմբութեան կարգերը
չեն գիտեր , չենէ տօմարագիտու-
թենէ տեղեկութիւն չունին կամ
թէ աստղաբաշխութեան մասին մէջ
պակասութիւն ունին :

Ասոնք ամենն ալ Օրացոյց շինե-
լու համար պէտք եղած գիտու-
թիւնները չի գիտնալով Օրացոյց կը
շինեն չեմք կրնար ըսել Սխաւացոյ-
ցին նայելով . վասն զի կը տեսնեմք
որ 78 երեսէ բաղկացեալ Սխաւա-
ցոյց մը աստղաբաշխական հաշիւնե-
րու մէջ սխալ ցուցուցեր է . թէպէտ
ուրիշ բաներու մէջ ալ սխալ ցու-
ցուցած է սակայն անոնք շատ քիչ են .

միայն թէ հեղինակը շատ հոգներ
 է Սխալացոյցը մեծ ցուցընելու հա-
 մար ամենափոքր և աննշան սխալ-
 ներն անգամ աչքէ չի փախցընել . և
 կուղէ եղեր որ բաւական մեծ կակ-
 րան մը ըլլայ Սխալացոյցը անոր հա-
 մար պէտք չեղած տեղը կրկնու-
 թիւն ընելէ չի փախչելէն դատ-
 յառաջարկանով և վերջաբանով բա-
 ւական երկարացուցեր է , եթէ գը-
 րածներուն մէջէն կրկնութիւնները
 վերցընեմք և տպագրական սխալնե-
 րը մէկդի դնեմք , բոլոր տպեալ
 Օրացոյցներուն մէջի սխալը հազիւ
 Սխալացոյցին մէկ թուղթը կը լեցը-
 նէ . այնքան սխալ որ իրօք Օրացոյց
 գրողին սխալն ալ ըլլայ բան մը ըսել
 չէ . եթէ տէր Երեմիա հօր շինած
 Օրացոյցներուն սխալը քննեմք աւե-
 լի շատ բաներ կրնամք գտնել :
 Համոզիւ չափադանցութիւն չէ ,
 և ոչ ալ զրպարտութիւն . Օրացոյց
 գրողներուն սխալը ցուցուցած ժա-

մանակը իւր պաշտօնը մոռնալով քե-
րականութիւն դաս տալու կենէ .
սիւնակեաց բառին սեռականը ինչ-
պէս ըլլալը կը սորվեցընէ . արդեօք
ինքը ընդարձակ Վարք սրբոցին մէջ
գրուած ծանօթութիւնը մէկ մը կար-
դացե՞ր է :

ՕՐԱՅՈՅՅՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՍԽԱԼՆԵՐԸ

Օրացոյցի պարունակութեանը մէջ
եղած սխալները երկու մաս կը բաժ-
նուի , որուն մէկ մասը բնաւ կա-
րելորութիւն չունենալուն սխալ չեն
համարուիր . ինչպէս է լուսնի քա-
ռորդներուն ժամերուն կամ վայր-
կեաններուն սխալները , ըսենք թէ
Օրացոյցը դրեր է որ ժամը 5 ը 58
րոպէ անցնելով լրումն լուսնի պիտի
ըլլայ և ճիշդ հաշիւը կը ցըցընէ որ
ժամը 4 ը 52 րոպէ անցնելով լրում
պիտի ըլլայ . իրօք այս մէկուկէս

Ժամու մօտ սխալ մի է • բայց ի՞նչ
բանի վնաս ունի այս սխալը • և երբ
ճիշդ հաշվով նայինք ու տեսնենք թէ
Օրացոյցին գրածը ճշմարիտ չէ ալնէ՝
Սխալացոյցին գրածն ալ ճիշդ չէ •
այն ժամանակ՝ Սխալացոյցին կա-
րևորութիւնը ինչ աստիճանի եղած
ըլլալը կարդացողներուն դատմանը
կը յանձնեմք, օրինակ առնեմք 1872
փետրուար 19ի վերջին քառորդը
բաց 1872 ի Սխալացոյցին 46 թըղ-
թահամարը հոն կը կարդաս փետր •
20 լուսնի քառորդը 19 ին է, 29
Ժամ սխալ ունի • այս ըսածին ճշ-
մարտութիւնը ցուցնելու համար
հաշիւը դնեմք հոս :

Փետր 19 Լուսին

Կենդ. աստ.	րոպե	հիշ.
7	5	7 Լսնոյ աղիւսակէն օրուան համեմատ:
0	9	12 Ուղղութեան յաւելումէն:
0	24	00 Փոքր շրջաններուն մնացորդը:
<hr/>		
8	08	19 Թագավիւր Լուսին:

Փետր. 19 Արեգակն

Աստ	րոպե	ասնի.
9	46	13 արդկն աղիւսակէն օրուան համեմատ
2	54	43 Նահանջին աղիւսակէն:
<hr/>		
12	41	00 Թագավիւր Արեգական:
8	19	Թագավիւր Լուսնի հանելի:
<hr/>		

4 22 Տարբերութիւն ընդ մէջ Լուսնոյ և արեգկան:

ԲԱՐՁՈՒՄՆ ԱՆՈՒՐՑ

ԱԷՆԴ. Ա.ստ. Բայկ

7	18	55	Վաղուան	Թիւ	Փետր.	20
7	5	7	Այս աւուր	Թիւ	"	19

0	15	48
---	----	----

1 Արեգական Ընթացքը

12	48	Բուն տարբերութիւն
----	----	-------------------

ՀԱՇԻԻ ԺԱՄՈՒՅ

Ժամ րոպե

18 26

7 30

1 57

27

53

24

00

03

53

Փետր. 19ին կէս աւար ժամը
ստուգութեան գծէն
Սալաման՝ տարբերութիւն

Հան փետր 19 Ը

Ուրեմն փետրվար 20ին է:

Վերջին քա. ժ. 3 ր. 53

Եւ ոչ թէ փետր, 19 ին որ ինչպէս իբրեւ սխալ S. Երեմի-
ան իւր Սխալացոյցին յէջ վճառ է:

CHINESE

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

ՈՒՂՂԱՅՈՅՑ

Մենք այս սխալը շատ չենք տես-
ներ Տէր Հօրը, վասն զի արդէն
ըսինք այս կերպ սխալները կարե-
ւորութիւն չունենալէն զատ հաշի-
ւէն սխալիլ ալ կ'ըլլայ. որքան ա-
ղէկ գիտելու ըլլան դարձեալ կը պա-
տահի: Ըսածիս ճշմարտութեանը
վկայ կը կանչեմ դարձեալ յիշեալ
Տէր Հայրը. վասն զի իր շատ աղէկ
գիտցած մէկ բանին մէջ սխալ ը-
րած է. և այս սխալը յայտնի է որ
գիտմամբ չէ, այլ կամ սրբագրու-
թեանէն փախեր է կամ անուշադրու-
թեամբ եղած է. որովհետեւ Տէր Հայ-
րը աղէկ գիտէ որ Նիկիոյ ժողովոյն
հայրապետները քանի հոգի էին,
իւր 1867 Տիվիթեան տպարանէն
ելած Օրացոյցէն առաջ բոլոր Օրա-
ցոյցներուն մէջ երկու հարիւր հայ-
րապետաց կ'ըսէ, իսկ յիշեալ տար-

ուան յիշեալ Օրացոյցին մէջ երկու
հարիւր յիսուն Հայրապետաց կըսէ .
տարիներուն շատնալովը Հայրապե-
տաց թիւը շատցած չըլլար :

Սխալացոյցին մէջ տպուած բոլոր
Օրացոյցներուն սխալը կը դնէ բացի
վենէտիկ տպուած Օրացոյցին սը-
խալներէն , թէպէտ անոնց տօնա-
խրմբութեան կարգը մեր տօնախմ-
բութեանց կարգին չի յարմարիր բայց
զիճի հաշիւները ճիշդ պէտք էր ըլլաւ .
սակայն անոր ալ ճիշդ չըլլալը Քիւրք-
ճեան օրացոյցէն կը հասկնամք վասն
զի 1872ի սխալացոյցին 60 երեսուկի-
մացընէ որ Քիւրքճեան օրացոյցին
աստղաբաշխական հաշիւները բոլորն
ալ վենէտիկէն օրինակուած է . և
անկէ ետքը յիշեալ օրացոյցին սխալ-
ները կը շտկէ , որով վենէտիկի
օրացոյցին սխալները շտկած կըլլայ
վենէտիկ անգամ այսպէս սխալ կը
տպուի եղեր . ուրեմն յիշեալ միա-
բանութիւնն ալ օրացոյց չինել չիտէ .

այս հետևութիւնն արդեօք պիտի
կրնայ ընդունիլ տէր Հայրը :

Սխալացոյցը բաւական կը մեծնար
երբ օգային գուշակութեանց սխալ-
ներն ալ դներ նէ . ասոնք չդնելովը
չեմք կրնար ըսել որ բոլոր օրացոյց-
ներուն գուշակութիւնները ճիշդ են,
վասնզի կը տեսնեմք որ Օրացոյց մը՝
պարզ ըսեր է նէ՝ ուրիշ մը նոյն
օրուան համար անձրեւ կամ խառ-
նակ կամ ձիւն ըսեր է . այս
սխալները չի դնելը հարկաւ պատ-
ճար մը ունի որ չեմք գիտեր: Մենք
չենք ուզեր Տեր . Երիմիա հօր չի-
նած օրացոյցներուն սխալները շա-
րել . գիտնալով որ ինքնալ սխալած
է փոքր կէտերու մէջ . կարծեմ
կըյիշէ որ տարի մը խաւարում մը
պակաս գրեր էր . ուրիշ տարի մը
Հրէից խամուրսուղը 2 օր ետքը
գրեր էր . ասոնք գիտնալով և դի-
տելով չեմք կրնար հետևցունել ու
ըսել որ , Տ. Երիմիա հայրը Օրացոյց

չինել չիտէ • Ինչպէս որ յիշեալ
տէր Հայրը իւր Սխալացոյցներովը
ապացուցանել կը ճգնի թէ իրմէ
դատ գիտցող չկայ : Մենք կ'ը-
սեմք որ Օրացոյցը՝ ծանր աշխատու-
թիւն մ'է և ասանկ սխալներ կրնան
փախչիլ • այս սխալները մատի
փաթաթ ընելը գործոյն կարեւորու-
թիւնը կորսընցընել է :

ՎԵՐՋԱԲԱՆ

Մեր շնորհակալութիւնը Սրբա-
դան Պատրիարք Հայրիկին մա-
տուցանելով խօսքերնիս կը վերջա-
ցընեմք վասն զի Սրբադան Հայրիկը
դիտելով Սխալացոյցին ոգին և տես-
նելով պարունակութիւնը առ ոչինչ
համարելով օրացոյցի մենապաճա-
ռութիւնը վերցուց • եթէ սխալնե-
րուն մէջ կարեւոր բաներ ըլլային ,
հարկաւ չէր վերցընէր , աստղաբաշ-
խական հաշիւներուն մէջ ժամերու-
ն և վայրկեաններուն հաշիւները բը-

նաւ կարեւորութիւն մը չունին . օրա-
 ցոյցին մէջի կարեւոր սխալները ժո-
 ղովութիւնը կը ցըցընէ , և անոր ար-
 ժանաւորը կընէ : Երբ օրացոյց մը
 Տաճկաց ամսամուտը կամ Հրէից
 ժամը սխալ դնէ . թէպէտ առաջուց
 ժողովութիւնը նոյն սխալը չի կրնար
 գիտնալ . բայց նոյն օրը սորվելովը
 յաջորդ տարին ժողովրդին մէջ տա-
 րածայնութիւն մը կեղծէ որ այսին-
 չին օրացոյցը սխալ է . որով յար-
 դը կը կոտորի և չի ծախուիր . այս
 կերպով օրացոյց դրողը իւր յարգը
 կը կորսնցընէ , բնաւ սխալացոյցի
 կարգիտ չըլլալով : Այս ուղղացոյցը
 հանելով մէկու մը դպչելու և վըշ-
 տացընելու դիտաւորութիւն չունիմք .
 և ոչ պատուարժան տէր Երեմիայ
 Հօրը յարգը կոտորել որ մենք գիտեմք
 և կը ճանչնանք տէր Հօրը ազգին
 համար ըրած աշխատութիւնը և
 այս աշխատութեանը փոխարեն ար-
 ժան է որ իրեն վարձատրութիւնմը

ըլլայ • բայց այն վարձատրութիւնն
ալ ո՛չ թէ մենավաճառութեան
դառնայ :

Ազգը ամէն տարի բաւական գումար մը կը մսխէ օրացոյցի • որոց գիները բարձրացընելը այն գումարը կրկնել է • ինչպէս որ ասկէց առաջ տեսնուած է քսան փարայ ծախուելու մէկ բան մը որ մինչև մօտ ժամանակներս վաթսուն փարայէն վար չէր ծախուեր • այս սղութեան պատճառը դիտել և վերցընելը մեր ազգին համար կարևոր է :

Եթէ ձեռնառու բարե-
րար մը գտնուի, պատ-
րաստ եմ տպագրու-
թեամբ ՚ի լոյս ընծայել
եկեղեցական և քաղա-
քական անսխալ Օրա-
ցոյց շնելու համար,
պէտք եղած Զիճն և իւր
վարդապետութիւնները
Մոլորակաց աղիւսակնե-
րը և զանոնք դորժած ե-
լու եղանակները: